

On Location Undervisning i Israel

Indholdsfortegnelse:

1. Indledning	2
1.1 Indledning	2
1.2 Minibibelskole 2018 – og 2019	2
2. Interviews (og definition)	3
2.1 Torben Mathiesen – On location undervisning for bibellæserens skyld	4
2.2 Morten Hørning Jensen – On location og læringen gennem interaktion.....	5
2.3 Bodil Skjøtt – On location undervisning er inkarnationsteologi i praksis	6
2.4 Tværlæsning af interviews.....	7
2.4.1 On location undervisnings styrker	7
2.4.2 Gode Bibeltekster til on location undervisning	8
2.4.3 Den gode on location underviser	9
2.4.4 Fakta og historicitet	10
2.4.5 Faldgruber.....	11
2.4.6 Kirkehistorie, kirkepolitik og statspolitik	12
2.4.7 Politik og on location undervisning	13
2.4.8 Afvikling	13
3. Forberedelse til Minibibelskole 2019	14
3.1 Fokuspunkter	14
3.2 Masada	15
3.3 Passionsfortællingen: Via Dolorosa og Gravhaven.....	15
3.3.1 Station I-IX.....	15
3.3.2 Station X-XIV – Gravkirken.....	16
3.3.3 Gravhaven.....	16
3.4 Cæsarea Maritima	17
3.5 Forberedelser i Israel	18
4. Afviklingen	19
5. Evaluering	20
6. Afrunding	23

On Location Undervisning i Israel

1. Indledning

1.1 Indledning

I foråret 2013 var jeg som højskoleelev afsted på min første tur til Israel, og et par år senere blev det også til en tur som teologistuderende. Begge ture var gruppe-rejser med undervisning på bibelske lokationer. Her stødte jeg for første gang på On Location Undervisning (fremover OLU), der fra én vinkel kan betragtes som en afart af turistguideopgaver, men på den anden side har mere til fælles med undervisning i bibelkundskab og regulær forkyndelse.

Efter mange års erfaring som modtager af både (bibel)undervisning og forkyndelse, blev jeg fascineret af, hvordan OLU skabte en helt anden læring af og indlevelse i beretninger, bibeltekster og teologiske temaer end tilfældet var i klassiske klasselokaler og forkyndelsessammenhænge.

Hvad er det, OLU kan? Og hvad er god OLU? Hvilke faldgruber er der?

1.2 Minibibelskole 2018 – og 2019

I 2018 fik jeg tilbuddet om, at deltage som underviser på en 14 dages sommerbibelkursus i Israel. Opgaven ville indebære både almindelig klasserumsundervisning og opgaver med OLU. Min erfaring som underviser gjorde mig rolig omkring opgaven som klasseunderviser, mens jeg også følte mig godt klædt på til opgaver med OLU, da jeg mente at have en god grundviden indenfor både bibelkundskab og relevant historie og arkæologi.

I januar forud for undervisningen om sommeren var jeg på en privat rejse til Israel rundt og se de forskellige lokationer, hvor jeg skulle undervise, og skabte mig en god fornemmelse af stederne.

Sommeren 2018 mødte jeg velforberedt op i Israel og kløede på med krum hals. Klasseundervisningen forløb som forventet. Undervisningen on location blev en mere blandet oplevelse. Det faldt ikke til jorden. Men samtidig oplevede jeg ikke,

at jeg lykkedes med at facilitere den samme udfoldelse af både Bibel og teologi, som jeg tidligere selv havde oplevet som deltager.

Helt til jorden er det dog ikke faldet, da jeg blev bedt om at deltage som underviser igen i 2019. I den forbindelse har jeg derfor forsøgt at arbejde mere konkret med, hvad det særlige ved OLU er, samt hvordan jeg selv kunne forbedre min egen OLU, og denne opgave vil være en beskrivelse af og refleksion over denne proces og de erfaringer, jeg har gjort mig.

Da der ikke findes bøger eller andet materiale om OLU specifikt, har jeg valgt at gå til opgaven ud fra en empirisk tilgang, hvor jeg gennem interviews med tre erfarne on location undervisere vil forsøge at indkredse, hvad OLU er, hvad der kendetegner god OLU, hvad det kræver at være en god on location underviser, samt, hvilke faldgruber der er ved OLU.

Jeg vil nedenfor først præsentere de interviewede hver for sig og derunder også fremhæve de kommentarer om OLU, der var den enkeltes særegne vinkel, mens jeg efterfølgende vil foretage en tværlæsning af de tre interviews for at fremhæve de aspekter, der var generel enighed om, og som jeg derfor fokuserede på i min forberedelse.

Netop min forberedelse og processen forud for opholdet i Israel vil være emnet for det efterfølgende hovedafsnit, der vil beskrive mine fokuspunkter i forberedelsesprocessen samt de særlige overvejelser i forbindelse med de enkelte lokationer, hvor jeg skulle have OLU.

De to sidste hovedafsnit vil være refleksioner over mine erfaringer i forbindelse med selve afviklingen og dernæst en evaluering af hele forløbet, inden jeg til sidst vil runde opgaven af. De tre sidste hovedafsnit er knyttet til netop de OLU-opgaver jeg havde i forbindelse med Minibibelskole 2019, hvorfor overvejelserne og refleksionerne er bundet til erfaringerne fra netop disse opgaver.

2. Interviews (og definition)

Efter nogle indledende overvejelser valgte jeg at kontakte 3 erfarne on location undervisere, der alle tre stillede sig til rådighed til interviews: Torben Mathiesen

(TM), Morten Hørning Jensen (MHJ), Bodil Skjøtt (BS). Kriterierne for mit valg af interviewpersoner var først og fremmest erfaring og dernæst et ønske om lidt forskellige profiler.

Jeg vil nedenfor først præsentere de tre interviewpersoner enkeltvist og derunder præsentere pointer, der var særegne for den enkelte on location underviser. Da BS eksplicit italesatte inkarnationsteologien som et aspekt ved OLU, vil dette emne vil blive behandlet under BS' afsnit.

Før selve interviewene behandles, er det dog nødvendigt at præsentere en konkret definition af on location undervisning. Selvom ekskursioner i skoven i Natur-Teknik-undervisningen og skoleture til Hjerl Hede i princippet også er OLU, så vil jeg i nærværende sammenhæng bruge det som en mere specifik term, der hører til undervisning med tilknytning til den bibelske beretning eller kirkens historie. Ud fra de tre interviewpersoners svar på, hvad de forstår ved OLU, har jeg konstrueret følgende definition: "On location undervisning handler om at bruge en lokation til at sætte den bibelske fortælling i en setting, hvor beretningen demonstreres og illustreres."¹

2.1 Torben Mathiesen – On location undervisning for bibellæserens skyld

TM er læreruddannet og ansat som pædagogisk konsulent i Foreningen af Kristne Friskoler. TMs OLU-erfaring stammer fra mange år både som engageret og ansat i organisationen Ordet og Israel. TMs kombination af stor erfaring med OLU og faglighed inden for undervisningsarbejde gjorde ham oplagt at bede om et interview.

TMs lægmandsbaggrund er muligvis årsagen til, at han i høj grad fokuserer på *bibellæseren*, når han beskæftiger sig med OLU. Derfor har han også bevidst valgt ikke at lægge ret stor vægt på kirkehistorien, men fokusere på at "få billeder på bibelteksten". Begrundelsen er dobbelt: Som lægmand oplever TM sig stærkere i bibelstoffet end i kirkehistorien, og som underviser ønsker han at give folk håndtag særligt til bibellæsningen, da langt størstedelen af de underviste med høj

¹ Der er tale om en sammenskrivning af både interviewpersonernes forskellige svar på, hvad OLU er, samt min egen erfaring. Definitionen er derfor ikke udtømmende, men brugbar som arbejdsdefinition i denne refleksion over disciplinen.

sandsynlighed vil vende tilbage til bibelteksterne, men derimod ikke til kirkehistorien. Der er altså tale om en bevidst indsnævring til det bibelske materiale og ikke en principiel undsigelse af OLU med kirkehistoriske aspekter.

2.2 Morten Hørning Jensen – On location og læringen gennem interaktion

MHJ er lektor i Ny Testamente ved Menighedsfakultetet samt redaktør af det bibelarkæologiske blad TEL. Han har gennem flere år gennemført studieture til Israel for især teologistuderende. MHJs teologiske faglighed og passion for såvel tidshistorie og bibelsk arkæologi kombineret med erfaringen fra flere ture som on location underviser og rejseleder for teologistuderende fik mig til at spørge MHJ om et interview.

Adspurgt til styrkerne ved OLU beskrev MHJ, hvordan han i høj grad så på læring som en proces, der foregår i et socialt rum, hvor interaktionen med undervisningsobjektet/-temaet er afgørende for "dyb læring". Netop interaktionen mener MHJ er lettere at skabe i forbindelse med OLU end ved klasseundervisning. Det ser han flere årsager til.

Klasseundervisning er i sin form i højere grad instruktion end interaktion, hvilket i høj grad skaber en "passiv" tilegnelse blandt deltagerne. OLU har heroverfor det fortrin, at rummet i sig selv skaber bedre vilkår for "aktiv" læring. Det normale undervisningsrum er forladt, og selve rejsen til lokationen er med til at skabe en ramme for læringen. Da OLU foregår på gruppeture, er læringens sociale side altid nærværende. Den sociale side af læringen styrkes desuden ved det intense samvær, der er med til at skabe en tillid, der er befordrende for læringen.

Desuden påpeger MHJ, at OLUs normale tidsspænd bedre passer til det moderne menneskes koncentrationsspænd på ca. 20 minutter.

I forhold til læringspotentialet for OLU understreger MHJ desuden, at han under en gruppetur i Israel er bevidst om hele tiden at holde styr på, hvilke temaer hver enkelt lokation har bragt i spil for derved at kunne knytte til ved disse, hvis temaet igen dukker op senere på turen. Dette overblik er desuden med til at give MHJ mulighed for at lave en opsamling til slut på turen, hvor de røde tråde tages op og knyttes sammen. MHJ ønsker at underbygge læringspotentialet ved hele

tiden at inddrage den forudgående OLU, så temaer og læring ikke blot efterlades på lokationen, men tages med videre på turen.

2.3 Bodil Skjøtt – On location undervisning er inkarnationsteologi i praksis

BS er cand. Theol. og har gennem flere år boet i Israel og sidenhen ofte besøgt landet som generalsekretær for Israelsmissionen. BS har gennem alle årene været aktiv som on location underviser. Både den konkrete erfaring, men også årene som bosat i Israel var baggrunden for, at jeg valgte at bede BS om et interview.

Under interviewet var fortællingen en afgørende faktor ved OLU. Lokationen og de sanselige indtryk, der er styrken ved OLU, skal ikke bruges til at kredse om *stedets* betydning og historicitet. Lokationerne skal i stedet bruges til at åbne fortællingen, fordi det er *fortællingernes historicitet og betydning*, der er afgørende: "OLU er ikke et ønske om at være der, hvor det skete, men om at få lov til at gå ind i historien" udtrykte BS det under interviewet. Opgaven er at tage udgangspunkt i det forhåndenværende (det, der kan ses, føles og lugtes) i forbindelse med OLU, men så flytte deltagerne væk fra spørgsmålet om det forhåndenværendes historicitet og over til historiens historicitet og historiens betydning *for den enkelte deltager*.

OLUs anden styrke er dog den modsatte side af samme mønt. Nemlig at de bibelske steder og områder faktisk findes og kan opleves. At Bibelens historier faktisk kan "inkarnere sig på ny" i det land, hvor de en gang foregik i historisk tid, så teksterne får nyt liv, farve og sanseindtryk. Så selvom stedets historicitet principielt er underordnet historiens historicitet i vigtighed, så er muligheden for at opleve steder og fænomener beskrevet i Bibelen med til at underbygge netop historiens historicitet.

Som et bibelsk eksempel på denne spænding kan vi også se forskellen på, hvad Matthæus og Lukas har medtaget i englens ord til kvinderne ved Jesus' tomme grav påskemorgen. I Lukas siger englene til kvinderne: "Hvorfor leder I efter den levende blandt de døde? Han er ikke her, han er opstået." (Luk 24,5b-6a) og gør dermed stedet underordnet og historien til det væsentlige. I Matthæus beretning

siger englenerne ligeledes om Jesus: "Han er ikke her; han er opstået, som han har sagt." (Matt 28,6a) hvilket svarer til Lukas' beretning.

Men Matthæus har englernes næste sætning med: "Kom og se stedet, hvor han lå." (Matt 28,6b). Stedet er som sådan underordnet. Det væsentlige er, at det skete. Men alligevel inviterer englenerne altså kvinderne til at komme og se netop stedet, fordi stedet som konkret fysisk og historisk sted netop er med til at bevidne historiciteten af Jesus' korporlige opstandelse.

Inkarnationen betyder ganske enkelt, at Guds frelseshistorie faktisk bliver *frelsehistorie* på en så konkret måde, at den også er afspejlet i den historiske verden og dermed også i geografi og konkrete steder i det historiske Israel. Netop dette er den teologiske styrke ved OLU.

2.4 Tværlæsning af interviews

En tværlæsning af de tre interviews indebærer en vis form for kategorisering af de enkelte interviewpersoners udsagn, og der er selvsagt en risiko for, at jeg i mine fortolkninger fremstiller interviewpersonerne mere enige, end de faktisk er. Dette har jeg dog forsøgt at tage et vist hensyn til ved at give plads til nogle særtræk ved de enkelte interviewpersoner ovenfor.

I de følgende underafsnit vil jeg foretage en tværlæsning af de tre interviews², hvor jeg under 7 kategorier vil forsøge at sammenfatte de væsentligste pointer fra interviewene. Jeg vil prioritere de pointer, der går på tværs af alle tre interviews, men også inddrage væsentlige pointer fra de enkelte interviews.

2.4.1 *On location undervisnings styrker*

Under dette punkt skal vi se på OLUs styrker som undervisningsform, hvilke bibelske tekster, der egner sig bedst til brug i forbindelse med OLU, samt hvilke egenskaber og evner, der kendetegner den gode on location underviser.

² Der er ikke foretaget transskribering af de tre interviews, men materialet findes som optagelser og gengivet i noteform. Af hensyn til projektets omfang er det vurderet, at transskribering var for omfattende en aktivitet.

I forhold til OLUs styrke som undervisningsform er der bred enighed blandt de interviewede om, at sansningen on location giver helt andre læringsmuligheder end foredrag og klasseundervisning. Muligheden for at mærke vinden mod kvinderne – er den kold eller varm? Se hvor stort et hus har været. Eller en gårdsplads. Kort sagt giver OLU mulighed for at knytte sanseindtryk til de bibelske beretninger.

På den måde er der en ”ekstra dimension” ved bibellæsningen i spil gennem OLU, hvilket også er hvordan både MHJ og TM forklarer styrken.

BS understreger desuden, hvordan det at befinde os på et sted, der illustrerer beretningen er med til at fungere som en nøgle, der åbner forståelsen. Lokationen hjælper os til at interagere med beretningen som en historie og ikke blot som en tekst, hvorfra vi skal uddestillere teologi. På denne måde kommer vi ifølge BS også tættere på selve historien. OLU kan være med til ”at udviske den tidslige og kulturelle afstand til teksten”, som BS udtrykte det i interviewet.

Netop muligheden for at komme tættere på selve historien ved at være i en konkret, geografisk, fysisk setting er et udtryk for selve inkarnationens virkelighed, hvilket vi også behandlede under overskriften *2.3 Bodil Skjøtt – On location undervisning er inkarnationsteologi i praksis*³.

Som en sidste pointe skal det desuden understreges, at OLU også får en apologetisk funktion, da sammenknytningen af de bibelske tekster med konkrete lokationer og sanselige indtryk, der stemmer overens med og illustrerer teksterne er med til at styrke tilliden til de bibelske beretninger.

2.4.2 Gode Bibeltekster til on location undervisning

Som disciplin egner OLU sig bedst til applikation på historiske og narrative tekster, og alle tre interviewpersoner understreger styrken ved, at beretningerne har synlige forbindelser til lokationen. Evangeliernes beretninger om Jesus er historisk-narrative tekster og egner sig godt, mens også en del af Gammel Testaments historiske beretninger kan knyttes enten til konkrete lokationer eller til større geografiske pointer i landskabet.

³ Jf. s. 6.

Ud over de konkrete historisk-narrative tekster er de bibelske tekster dog alle indlejret i en historisk kontekst, hvilket MHJ understreger. Dermed kan også eksempelvis lovstof inddrages i OLU, når man passerer igennem en byport eller står ved foden tempeltrapperne i Jerusalem. I byportene forvaltedes loven på lokalt plan.⁴ I templet forvaltedes den kultiske lov.

Mens de narrative tekster er mest oplagte til OLU, så er hele den bibelske kanon altså indlejret i historien og kan derfor knyttes til lokationer mere eller mindre direkte.

2.4.3 Den gode on location underviser

Den gode on location underviser er en god fortæller. Fortællingen skal have plads på lokationen, og det kræver et indgående kendskab til både den konkrete bibeltekst og den litterære, historiske og geografiske kontekst at kunne folde fortællingen ud og knytte til ved lokationen.

Om muligt kan underviseren også sætte rammen for fortællingen og så lade deltagerne læse selve beretningen direkte fra bibelbladet, og på den måde lade dem interagere direkte med teksten. Kunsten er i denne udgave at kunne gøre problemerne store – altså at kunne fremmale, hvordan konteksten i bred forstand er med til at vise os, hvilke afgørende temaer, der lurer lige under bibeltekstens overflade, og hvordan det kan hjælpe os med at forstå eksempelvis Jesus' families reaktion på hans virke i Galilæa (f.eks. Mark 3,20-21.31-35).

Et aspekt som alle tre interviewpersoner er enige om, at underviseren desuden skal mestre, er evnen til at være selektiv og holde fokus, hvilket er afgørende af flere årsager. For det første har mange bibelske lokationer været 'vært' for flere hændelser, og derfor er det væsentligt at holde fokus til én beretning og ikke være bange for ikke at fortælle *alt*, der er sket på lokationen. Dernæst er en del af opgaven med at være selektiv, at underviseren skal finde den rette detaljegrad, idet nogle detaljer er irrelevante for fortællingens hovedpointe.⁵

⁴ jf. 1 Mos 19,1; 23,18; 5 Mos 21,18-19; Jos 20,1-6; Ruth 4,1-12.

⁵ Hermed ikke sagt, at underviseren *skal* begrænse sig til én fortælling. Men hvis flere fortællinger inddrages, skal underviseren være bevidst om hensigten. I forbindelse med undervisning på

Underviseren har desuden en udfordring i forhold til formidlingen, idet underviseren ikke må "overvurdere modtagernes forkundskab, men heller ikke undervurdere deres intelligens", som MHJ udtrykte det. Hermed menes, at underviserens opgave er at give modtagerne netop den information, som de har brug for, således at de selv kan bruge informationerne og lokationen til at lukke teksten op. Underviserens opgave er derfor også at lære deltagernes forudsætninger at kende, således at de rette informationer kan videreformidles, men deltagerne selv interagerer med teksten.

2.4.4 Fakta og historicitet

Spørgsmålet om historicitet er allerede behandlet ovenfor⁶, hvorfor behandlingen her måske kan synes kort.

Spørgsmålet om en lokations historicitet er på én og samme tid både vigtigt og uvigtigt. Som sådan har beretningens historicitet teologisk set afgørende betydning, mens lokationens historicitet er uvigtig, men som BS illustrerede det med beretningen om englenerne og kvinderne ved den tomme grav⁷, kan elementerne ikke skilles totalt, da stedets historicitet er med til at styrke muligheden for at gå ind i historien i en bevidsthed om, at den faktisk skete. Derved får stedets historicitet også en funktion.

Selvom stedets historicitet altså ikke er vigtig i forhold til beretningens historicitet, er det ikke et carte blanche for underviseren til lemfældig omgang med historiske fakta og sandsynligheder. TM udtrykker det således: "Underviserne skal være skarpe på, at det, de leverer, er i pagt med det historiske."

Kravet om redelighed er ikke ensbetydende med, at underviseren skal lægge alle mulige tolkninger frem. Det er legitimt, at underviseren eksempelvis siger, at "det sandsynligvis er her", selvom der er en videnskabelig diskussion.

Oliebjerget oplevede jeg, hvordan en underviser inddrog mange bibelske beretninger, som han bevidst præsenterede i kronologisk rækkefølge. Derved skabte han en overordnet fortælling om det bibelske Jerusalem og interagerede så at sige med lokationen i stedet for teksten, hvorved han satte rammen for de næste dages OLU i Jerusalem.

⁶ Jf. 2.3 Bodil Skjøtt – *On location undervisning er inkarnationsteologi i praksis* s. 6.

⁷ Jf. 2.3 Bodil Skjøtt – *On location undervisning er inkarnationsteologi i praksis* s. 6.

Hvis spørgsmålet om historicitet direkte tages op, bliver det underviserens opgave at flytte fokus fra stedets historicitet til spørgsmålet om historiens historicitet. Denne udfordring kan eksemplificeres med OLU på Via Dolorosa. Mens Via Dolorosas udgangspunkt og slutpunkt sandsynligvis er, hvor henholdsvis Antoniaborgen og Gogata historisk har været, så er selve ruten lagt efter et vejnet, der er skabt 100 år efter Jesus' død. Derudover er der en vis sandsynlighed for, at Pilatus' domsfældelse slet ikke skete i Antoniaborgen, men derimod i Herodes den Stores gamle palads i Øvrebyen.

Via Dolorosa har altså ikke megen forbindelse til den rute Jesus vandrede på vej til Golgata. Ved OLU kan det derfor være redeligt at være ærlig om dette, men samtidig understrege, at ruten heller ikke er et udtryk for ønsket om at gå den eksakte rute, men derimod om at gå i Jerusalem og meditere over, hvilken vandring Jesus gik, og hvad den vandring betyder for mig. Rutens historicitet er altså underordnet, og nutidens Via Dolorosa er en måde at søge ind i beretningen og give den mulighed for at tale til mig i dag.

2.4.5 Faldgruber

Selvom OLU har både pædagogiske og teologiske styrker, så er der selvfølgelig også nogle mulige faldgruber, som en underviser bør være bevidst om på forhånd.

To af de faldgruber, som alle tre interviewpersoner nævner, kan samles under udfordringen med at tage den klassiske undervisning med on location. Herved forstås, at underviseren viderefører undervisningsformerne fra klasselokalet, der i høj grad har andre vilkår end on location undervisning. Stedet skal have lov til selv at tale til deltagerne, ellers kunne undervisningen lige så godt have foregået i et klasselokale. Under samme overskrift er også faren ved at tale for længe. Der var generel enighed om, at det var én af de store udfordringer ved OLU. Det lader sig ikke gøre at indkredse et specifikt minuttal for OLUs ideelle omfang, da dette er afhængigt af vilkårene på lokationen (vejr, temperatur, ro/uro, samlet tid på

stedet, mm.), men underviserens taletid skal generelt holdes til et minimum og være fokuseret.⁸

For at kunne holde undervisningen fokuseret og kort kommer næste faldgrube i spil. Underviseren skal skære alle unødige detaljer væk, så deltagerne ikke udsættes for det, MHJ kalder "death by detail", hvormed menes, at der videregives en lang række unødvendige detaljer, der blot forstyrrer deltageres læring.

Dog skal det også nævnes, at et fokus på fortællingen og pointen dog har den indbyggede fare, at deltageres forståelse af og relation til lokationen og beretningen kan blive en kende nuanceløs. Når der fokuseres på én beretning og af hensyn til tid og pædagogik blot præsenteres én mulig forståelse af arkæologiske, historiske og bibelske kilder, er der fare for, at deltagerne ikke præsenteres for tilstrækkeligt nuancerede billeder.

2.4.6 Kirkehistorie, kirkepolitik og statspolitik

Mange af de bibelske lokationer er også præget af senere kirkebyggerier, der enten stadig står eller er en del af det arkæologiske materiale på lokationerne. Betyder det, at OLU bør inddrage kirkehistorien?

Her er der ikke lige så udbredt enighed som ved de ovenstående temaer. Som antydnet ovenfor⁹ gør TM ikke det store ud af at inddrage kirkehistorien, når han underviser. Ikke fordi han ikke finder den interessant, men fordi han har valgt at prioritere bibelhistorierne, da modtagerne typisk vil vende tilbage til disse, mens de færreste vil vende tilbage til kirkehistorien. BS anlægger en mere pragmatisk vinkel, og medtager gerne kirkehistorien, da den jo "ligger som en del af gadebilledet".

MHJ tager også kirkehistorien med, da han mener, at teologer er forpligtet på hele pensum og derfor også kirkehistorien. Kirkehistorien er nemlig et udtryk for, at teksterne ikke kun har en historisk oprindelse, men også en historisk virkning i

⁸ BS nuancerer dog denne opgave ved at understrege, at underviseren også skal have forventninger til modtagernes engagement, hvorfor undervisningen ikke skal være så kortfattet, at den bliver overfladisk.

⁹ Jf. 2.1 Torben Mathiesen – On location undervisning for bibellæserens skyld s. 4.

kirken. Kirkehistorien udspringer derfor af bibelhistorien. Det bør her nævnes, at MHJ refererer til OLU, hvor modtagerne er teologistuderende, og jeg finder det sandsynligt, at forskellen imellem interviewpersonerne ville udligne sig betragteligt, hvis de havde haft samme målgruppe in mente.

2.4.7 Politik og on location undervisning

Der er generel enighed blandt de interviewede om, at nutidige kirkepolitiske og statspolitiske spørgsmål skal ikke forties. De skal italesættes i det omfang, der kræves for at der kan siges at være tale om en redelig fremstilling. Arkæologi er per definition politisk i Israel, idet arkæologiske udgravninger altid udgraver en bestemt epoke, men for at udgrave den graver ned igennem flere århundreder, hvor andre kulturer har været dominerende. Derved bliver det arkæologiske billede nuanceløst og ensidigt, da de mange århundreder med muslimsk dominans forbliver i en arkæologisk skygge.

Ikke dermed sagt, at der kræves en lang redegørelse for de kirkepolitiske forhold eller den israelske stats politik inden for forskellige områder. Blot kræves det, at der for nuanceres skyld italesættes både kirkepolitiske forhold og politiske forhold, hvor det er nødvendigt af hensyn til redeligheden.

2.4.8 Afvikling

Alle tre interviewpersoner blev desuden spurgt til, hvad der var vigtigt at være bevidst om i forbindelse med selve afviklingen af OLU. Her var der entydigt et fokus på at skabe gode rammer for afviklingen.

En fælles pointe i forbindelse med afviklingen var vigtigheden af at afvikle undervisningen således, at deltagerne kunne opholde sig i skygge, hvis der er varmt og solrigt. Skygge bør prioriteres over udsigten fra undervisningsstedet, og BS foreslår, at man på vej til skyggen kan gå hen forbi det sted eller den udsigt, som man ideelt gerne ville have under undervisningen, udpege den og bede deltagerne indprente den og så referere til den i undervisningen i skyggen.

Ud over skyggen er det ideelt af finde et sted, hvor undervisningen forstyrres mindst muligt af andre grupper eller anden larm og trafik på lokationen.

Optimalt bør deltagerne kunne sidde ned, så det er lettere at bruge både bibel og notesbog, hvilket skaber bedre forudsætninger for læring.

Forud for OLU-ture skal det gerne understreges for deltagerne, hvis der skal tages hensyn til lokationernes dresscode, ligesom der bør opfordres til at medbringe rigeligt vand, Bibel og noteredskaber samt godt fodtøj.

3. Forberedelse til Minibibelskole 2019

I dette hovedafsnit vil jeg skitsere, hvilke overvejelser jeg gjorde mig i forbindelse med forberedelsen af OLU til Minibibelskole 2019. Først vil jeg behandle de generelle overvejelser, derefter de tre forskellige OLU-opgaver hver for sig og til slut de forberedelser, jeg foretog i Israel.

3.1 Fokuspunkter

Helt overordnet brugte jeg god tid på at sætte mig ind i lokationerne og de bibelhistorier, der var knyttet dertil. Det gjorde jeg gennem både guidebøger, arkæologiske artikler og noter fra forrige tur. Dernæst arbejdede jeg med bibelteksterne og udvalgte, hvilke beretninger jeg ønskede at bringe i spil. På denne måde søgte jeg at være mere selektiv og dermed imødekomme en af hovedpointerne fra interviewene.

For at undgå "death by detail" søgte jeg at have fokus på bibelteksterne og/eller den beretning, jeg ønskede at formidle på lokationerne. Derfor besluttede jeg at flytte detaljerne til et separat faktaafsnit i slutningen af hvert manus, så jeg havde adgang til dem i tilfælde af spørgsmål, men også havde skåret dem ud af selve undervisningen.

Derefter besluttede jeg, at mine manuskripter skulle være kortere og skarpere end i 2018 og generelt appellere mere til sanserne og knyttes tættere til det, der kunne ses. Kendskabet til lokationerne fra Minibibelskole 2018 var her uvurderlig i forhold til bedre at kunne knytte til direkte ved det, der kunne ses på lokationerne.

I det færdige manus fremhævede jeg kerneord og -sætninger, som jeg så kunne bruge som stikord umiddelbart forud for hver OLU-session, så jeg i høj grad kunne være fri af manus.

3.2 Masada

Erfaringen fra min OLU på Masada fra Minibibelskole 2018 var egentlig meget god, hvad angik indholdet. Detaljegraden havde været for høj, og undervisningen for lang. Da vi i 2019 skulle overnatte i ørkenen forud for opstigningen til Masada, besluttede jeg at dele undervisningen op og fortælle Masadas historie rundt om lejrbålet om aftenen, så undervisningen på selve Masada kortedes ned.

Masada er ikke en direkte bibelsk lokation, hvorfor jeg i undervisningen gør noget ud af at tegne et portræt af Herodes den Store, for at finde tilknytningspunktet til den bibelske beretning. Desuden kan man med fordel drage paralleller til Davids ophold i klippeborgen, eller de gammeltestamentlige salmers henvisninger til Gud som en borg. For min egen del foretrækker jeg at denne tilknytning skabes i retrospekt gennem en andagt, hvor "klippeborgen" udgør et omdrejningspunkt.

3.3 Passionsfortællingen: Via Dolorosa og Gravhaven

Via Dolorosa er svær at lave OLU på. Gaderne er ofte trange og fyldt med mennesker. En del af stationerne har ikke bibelsk grundlag. Gravkirken med de sidste fem stationer virker typisk dunkel, rodet og mystisk for den førstegangsbesøgende. Samtidig er Via Dolorosa som nævnt ovenfor ikke den rute som Jesus historisk set gik.

Første beslutning var at slutte vandringen på Via Dolorosa på Gravkirkens tag, hvor der findes både skygge og ro til OLU. Her kunne Gravkirken introduceres for deltagerne.

3.3.1 Station I-IX

I forbindelse med den del af Via Dolorosa der ligger i gadebilledet, besluttede jeg, at spørgsmålet om rutens historicitet skulle italesættes, men at det skulle understreges, at Via Dolorosa var udtryk for et ønske om at vandre i Jerusalem og

meditere over Jesus' vandring fra Pilatus til Golgata og hvilken betydning, den har for os i dag.

Jeg overvejede desuden at stoppe op på et par af de bibelske stationer for at knytte forklaringer til bibelteksten, men af hensyn til både tidsforbruget og de ringe muligheder for at undervise undervejs på ruten besluttede jeg i stedet at fortælle om et par af stationerne under introduktionen for så blot at udpege dem undervejs.

3.3.2 Station X-XIV – Gravkirken

At skulle gøre et (første) besøg i Gravkirken til en god oplevelse er i sig selv en udfordring. Med min egen oplevelse i baghovedet besluttede jeg at tage Gravkirken i forsvar. Ikke et forsvar for historiciteten, men derimod for oplevelsen. Efter en kort introduktion og beretning om kirkens oprindelige omfang og opbygning, ville jeg "undervise" i form af mit eget vidnesbyrd om, hvordan jeg mediterer over Jesus' lidelse, død, gravlæggelse og opstandelse, når jeg går rundt i kirken.

Samtidig ville jeg understrege, at når andre kristne fra andre kirkesamfund eksempelvis rører ved og kysser Golgataklippen eller tænder lys og brænder røgelse, så er det en genuin form for tilbedelse. Forhåbentlig ville en sådan forståelse for andre kirkeretningers tilbedelsespraksis være med til at afmystificere en del af oplevelserne i Gravkirken.

I forhold til det historiske og arkæologiske besluttede jeg udelukkende at fortælle, hvor stor kirken tidligere var, samt nævne, at det i mine øjne er det bedste bud på, hvor Jesus døde og opstod.

3.3.3 Gravhaven

Gravhaven har arkæologisk og historisk set ikke den store claim to fame. Graven har ikke været i brug i tiden omkring første århundrede og General Gordons¹⁰ teorier er i bedste fald spekulative frem for arkæologiske.

¹⁰ Den britiske general Gordon var manden, der for alvor gjorde Gravhaven til et bud på lokationen for Golgata, hvorfor selve klippen ved Gravhaven også kaldes "Gordons Golgata".

Det ændrer dog ikke ved, at Gravhaven af mange protestanter opleves mere autentisk og ægte. Her er der en mere meditativ og rolig stemning, der især for protestantiske kristne bedre skaber indre billeder af stedet for Jesus' korsfæstelse, gravlæggelse og opstandelse.

Gravhavens personale guider gerne selv, men jeg ønskede at få stillet et sted til rådighed, hvor vi efterfølgende kunne samles, og hvor der var gjort klar til at fejre nadver.

Derefter var der afsat tid til, at deltagerne kunne finde hver deres sted i Gravhaven og have stilletid, hvor jeg ville opfordre dem til eksempelvis at læse passionsberetningen i Markusevangeliet.

3.4 Cæsarea Maritima

Som med Masada havde jeg undervist i Cæsarea Maritima på Minibibelskole 2018. Her havde jeg forsøgt at bruge Cæsareas hippodrom til at eksemplificere og forklare Paulus' brug af sportsmetaforer (f.eks. 1 Kor 9,24-27), hvilket desværre ikke fungerede optimalt som OLU.

På baggrund af interviewenes fremhævelse af de historiske og narrative tekster som velegnede til OLU besluttede jeg i stedet at fokusere på beretningen om Cornelius i ApG 10.

Gennem beretningen om Cornelius og Peters syn vil jeg så udlægge, hvordan evangeliet viste sig at være for ikke bare jøder og de pseudojødiske samaritanere, men også for hedninger, og hvordan Apostlenes Gerninger kort efter skifter spor og følger Paulus' missionsrejser.

Da der her var tale om lidt mere omfangsrig undervisning, var det meget vigtigt at planlægge ruten sådan, at der var skygge undervejs – både i forbindelse med bibelundervisningen, men også i forbindelse med en mere historisk introduktion til Cæsarea.

Den historiske introduktion vurderede jeg, at jeg ikke kunne gøre bedre end stedets egen film om Cæsareas historie, og fordelen ville her være at vi under forevisningen desuden ville befinde os i et airconditioneret rum og derved få en pause fra sol og varme.

Dernæst planlagde jeg at bruge den overdækkede scene på amfiteateret til OLU, da der her var udsigt til Herodes' gamle palads, der formentlig også var stedet, hvor Paulus var i arrest hos statholderne Felix og Festus, og hvor der er udstillet en replika af en sten med en inskription, der nævner Pilatus.

Da filmvisningen desuden foregik i modsatte ende af nationalparken, ville vi med disse to fixpunkter komme forbi de væsentligste seværdigheder i parken undervejs.

3.5 Forberedelser i Israel

En lille del af forberedelserne til OLU foretog jeg først efter ankomsten til Israel. Da min første undervisning først lå knapt en uge efter ankomsten havde jeg tid til at lære deltagerne at kende både gennem det normale fællesskab, men også gennem deltagelse i de andre underviseres OLU. Her kunne jeg også notere mig hvilke termer der blev brugt og forklaret og dermed tilpasse min egen undervisning, sådan at jeg kunne bruge genkendelige ord samt indarbejde referencer til andre lokationer og anden undervisning i min egen undervisning. Kendskabet til deltagerne kunne desuden hjælpe mig med at målrette min undervisning mere specifikt til deltagergruppen.

Da jeg ikke deltog i al klasseundervisning og OLU, de andre undervisere gennemførte, var der dog grænser for, hvor mange referencer til dette, jeg kunne gennemføre.

Deltagelsen i de andre underviseres OLU fik mig også til at springe over en beskrivelse af arkæologi og de politiske aspekter ved arkæologi, da en af de andre om location undervisere på ganske god måde præsenterede disse aspekter.

Forud for hver enkelt OLU-session læste jeg om morgenen mit manus grundigt igennem, mens jeg umiddelbart forud for selve undervisningen læste de markerede stikord for at have det friskt i erindringen og kunne gennemføre undervisningen stort set uden brug af manus.

I forbindelse med undervisningen på Via Dolorosa forberedte jeg mig desuden ved at lytte grundigt til den forudgående OLU-undervisning på toppen af Oliebjerget og i Getsemane for at kunne skabe sammenhæng i hele dagens OLU.

4. Afviklingen

I det store perspektiv forløb mine OLU-sessioner tilfredsstillende, til trods for enkelte udfordringer og elementer, der med fordel kunne være gjort anderledes eller forbedres.

Undervisningen i forbindelse med Masada delte jeg som nævnt op i to, hvilket gav tid til at fortælle beretningen om både Herodes den Store og om det zelotiske masseselv mord på tilfredsstillende vis modsat år 2018, hvor begge dele var lidt underprioriteret, mens detaljegraden i henseende til fakta var for høj. Det fungerede godt at opdele undervisningen, således at undervisningen på toppen i højere grad kunne koncentrere sig om det synlige og ikke de store baggrundshistorier. På denne måde var undervisningstiden på selve Masada i højere grad tilpasset det af varmen stærkt begrænsede koncentrationsspænd.

Desværre måtte aftenens andagt aflyses, hvorfor parallellerne mellem Masada og kong Davids "klippeborg" ikke blev trukket, hvilket er med til at sænke udbyttet af den tid, der bruges på turen til Masada.

På Via Dolorosa bød der sig en mulighed for at foretage den forudgående information i skyggen af Skt. Anna-kirken lige ved Bethesdas søjlegange. Her var der ro til at informere om Via Dolorosas historie og 'funktion'. Under denne information lykkedes det også at bygge videre på to pointer fra en anden underviseres OLU på Oliebjerget og i Getsemane, hvorved dagen fik et samlet flow og skiftet mellem to forskellige undervisere ikke blev så tydeligt.

Undervejs på Via Dolorosa udpegede jeg ganske kort de bibelske stationer og fortalte, hvad de var forbundet til. Det var ikke muligt at samle deltagerne tæt nok til, at alle kunne høre mig, men heldigvis var de andre undervisere gode til at fortælle, hvad de kunne sige om stederne til de deltagere, der stod omkring dem.

Undervisningen i den vidnesbyrdsprægede form på Gravkirken fungerede fornuftigt og gav fin respons. Inde i kirken oplevede især førstegangsbesøgende dog fortsat Gravkirken som rodet. Men dette synes at være et grundvilkår.

Besøget i Gravhaven fik jeg ikke sat i den rette ramme. Gravhavens personale guidede fornuftigt, men da vi kom til den efterfølgende samling, havde jeg ikke

forberedt mig tilstrækkeligt til at skabe en reel "minigudstjeneste", og det blev en lidt flad fornemmelse. Hvad der skulle være gjort anderledes, vil jeg behandle under evalueringen.

OLU undervisningen i Cæsarea blev en blandet oplevelse. Selve bibelundervisningen om ApG fungerede langt bedre end undervisningen om 1 Kor i 2018. Desværre forringedes den samlede oplevelse af, at informationsfilmen med det historiske overblik i forbindelse med åbningen af det nye besøgscenter var blevet erstattet af en ny og mindre informativ præsentationsvideo. Den historiske ramme, som filmen ellers skulle have sat kom derfor til at mangle som baggrund for undervisningen, selvom jeg efter bedste evne præsenterede den manglende information. Alt i alt fik det dog betydning for det samlede udbytte af min OLU.

Derudover var teaterscenen utilgængelig, da der var stillet udstyr op til koncert. Det opdagede vi dog ret tidligt, og derfor afviklede vi OLU tidligere på ruten, hvor der var skygge. Det var afgjort det rigtige at prioritere skyggen, men da vi ikke havde set paladset forud for undervisningen, blev visse af pointerne svagere.

Disse uforudsete forhindringer betød også, at da vi endelig nåede frem til paladset, der var den sidste lokation på ruten, var jeg ikke forberedt på at skulle rekapitulere pointerne fra dagens OLU kort og skarpt. Så mens selve OLU-sessionen i skyggen trods udfordringerne med udsigten gik meget godt, så afsluttedes det samlede besøg i Cæsarea uforløst.

5. Evaluering

Dette afsnit vil i visse henseender overlape med det forudgående afsnit om afviklingen, hvor jeg også undervejs havde små evaluerende pointer.

Ovenfor præsenterede jeg denne arbejdsdefinition på OLU: "On location undervisning handler om at bruge en lokation til at sætte den bibelske fortælling i en setting, hvor beretningen demonstreres og illustreres."¹¹

Ud fra denne definition bør det overvejes, hvorvidt undervisningen i forbindelse med Masada overhovedet kan betragtes som OLU, da de bibelske

¹¹ Under overskriften 2. *Interviews (og definition)* s. 3.

forbindelser ikke var særligt tydelige. Det lader sig udmærket gøre at knytte stærkere forbindelser fra Masada til de bibelske beretninger, men hvis det for alvor skal være frugtbart vil det kræve en større præsentation af både Herodes den Store og den zelotiske oprørsbevægelse og begges rolle i nytestamentlig tid, hvilket vil kræve mere tid end der er til rådighed ved OLU. Forudgående klasseundervisning ville muligvis kunne lægge et fundament af tidshistoriekundskab, der ville give et andet sted at begynde undervisningen om location, hvorved koblingerne til de bibelske tekster muligvis kunne skabes om location.

I forbindelse med OLU på Via Dolorosa fungerede det ganske godt at lave introduktionen forud for selve turen på ruten. Hertil var området ved Skt. Anna og Bethasdas søjlegange både tilpas stille og skyggefuldt. Ved samme introduktion bør der om muligt knyttes til ved eventuel forudgående undervisning på Oliebjerget og i Getsemane, hvorved sammenhængen styrkes.

At italesætte forholdet mellem den historiske Via Dolorosa og den nutidige Via Dolorosa er desuden ønskeligt, når bare værdien af og hensigten med at gå ad Via Dolorosa i dag, nemlig "gå ind i beretningen" og meditere over den, præsenteres tydeligt.

Under selve vandringen på Via Dolorosa er det svært at lave OLU, da gruppen nemt bliver for stor til de trange og lettere kaotiske gader. Med fordel kunne man engagere flere undervisere til selve Via Dolorosa og så dele sig op i flere grupper. Derved kunne hver underviser nemmere samle en lille gruppe omkring sig til korte forklaringer på selve ruten. Eventuelt kan det overvejes, om der så på forhånd skal afstemmes bestemte informationer, der skal gives, sådan at underviseren kan henvise til disse under OLU på taget af Gravkirken.

Undervisningens på Gravkirkens tag giver nemlig god mening, da der her er både ro og (nogen) skygge, hvorved det er rutens måske mest oplagte undervisningslokation. Hvorvidt det lader sig gøre at sætte en decideret god ramme for deltagernes besøg i Gravkirken stiller jeg mig tvivlsomt over for (især, hvis det er deltagernes første besøg), men at gøre det i form af et ærligt vidnesbyrd, fungerer ganske godt for mit vedkommende.

Samlingen i Gravhaven ville jeg i retrospekt have grebet langt mere liturgisk an. I mangel af en liturgisk indramning blev nadveren for uhøjtidelig, og den manglende opsummering og sammenfletning af dagens pointer fra Oliebjerget, Getsemane, Via Dolorosa, Gravkirken og Gravhaven gjorde, at dagens program afsluttedes lidt uforløst. Derfor blev opfordringen til at bruge stilletiden i Gravhaven til bøn, bibellæsning, meditation og kontemplation heller ikke sat i en god ramme og blev dermed uden retning og hensigt. Der burde altså have været skabt en bedre ramme for denne stilletid i form af en mere liturgisk præget samling med nadver og en kort opsummering af dagens indtryk og pointer.

Netop udfordringen med en manglende opsummering gentog sig i forbindelse med undervisningen i Cæsarea, hvor afslutningen af OLU-sessionen igen oplevedes uforløst, fordi der ikke blev slået knude på undervisningen gennem en god og kort opsummering af pointerne. Helt generelt bør underviseren altså under sin forberedelse overveje, hvordan undervisningens pointer om nødvendigt kan opsummeres, hvis undervisningen af uforudsete årsager ellers vil slutte uforløst.

Derudover gjorde den manglende introfilm i Cæsarea det klart, at man som underviser bør forberede sig på en måde, hvor man kan gennemføre undervisningen uafhængigt af stedlige udstillinger o.l. Derved kan en opdateret udstilling eller en kasseret introfilm ikke sabotere underviserens OLU.

På en mere positiv note skal det i forbindelse med OLU-sessionen i Cæsarea understreges, hvordan brugen af en narrativ tekst i stedet for udpluk fra paulinske breve fungerede langt bedre til OLU.

Helt overordnet bør underviseren arbejde med den overordnede geografiske kontekst i forbindelse med OLU. Under én af de andre underviseres OLU inddrog han den større geografiske kontekst for lokationen og åbnede derved endnu et aspekt ved OLU – et aspekt jeg ikke selv var geografisk godt nok kendt med den store kontekst til selv at kunne åbne i forbindelse med min egen OLU.

Min fremgangsmåde i henseende til manus viste sig at være en klar forbedring. At skrive et manus var en del af selve forberedelsesprocessen, mens fremhævelsen af bestemte ord med fed gjorde det muligt ganske hurtigt at skabe mig et

overblik umiddelbart forud for OLU-sessionerne, hvorved det viste sig, at jeg i høj grad var uafhængig af manus under selve undervisningen.

At flytte en række detaljer til et separat faktaappendiks i slutningen af hvert manus var med til at flytte dem ud af selve undervisningen, men gjorde det muligt at konsultere dem i tilfælde af faktuelle spørgsmål. Derved oplevede jeg, at jeg lykkedes bedre med at undgå "death by detail", da selve processen med at skrive faktaappendikserne var med til at tydeliggøre, hvilke informationer, der ikke var nødvendige for selve formidlingen.

6. Afrunding

I denne opgave har jeg søgt at opsummere min proces i forberedelsen til at gennemføre OLU som underviser på Minibibelskole 2019.

Forud for forberedelsen af den konkrete undervisning interviewede jeg tre erfarne on location undervisere. Interviewene var med til at blotlægge, hvordan OLU som disciplin skaber anderledes vilkår for læring blandt deltagerne ved blandt ved at appellere til flere sanser og en dybere interaktion med stoffet. OLU kan være med til at udviske den tidslige og kulturelle afstand mellem deltagerne og bibelteksten. Gennem interviewene indkredsede jeg desuden en række elementer, som jeg tog i betragtning i forbindelse med forberedelsen af min egen undervisning.

Med udgangspunkt i interviewene var jeg opmærksom på at være mere selektiv i min undervisning og fokusere den og forbinde den tættere med det, der var synligt på lokationerne. Det fik mig til at ændre strukturen i mine manuskripter, så jeg ganske hurtigt kunne skabe mig et overblik og så undervise stort set uden brug af manus.

Desuden besluttede jeg mig for i forbindelse med OLU på Via Dolorosa at italesætte, hvordan historiens historicitet er afgørende, mens lokationens historicitet som sådan er irrelevant i det store perspektiv. Samtidig understregede jeg dog, at lokationens styrke lå i evnen til på ny at inkarnere de bibelske beretninger for vores indre øjne.

Vigtigheden af at sætte gode rammer for refleksions-, stille- og læsetid fik jeg ikke forberedt mig på, og de skarpe opsummeringer af undervisningen i løbet af en dag underprioriterede jeg.

I Cæsarea erfarede jeg i praksis, hvordan skiftet fra brevlitteratur til en narrativ tekst forbedrede min OLU betragteligt, samt at det er afgørende, at OLU foregår i skygge. Desuden er det væsentligt, at forberede sig sådan, at undervisningen kan gennemføres uafhængigt af de stedlige udstillinger og præsentationer.

Under en tur med flere undervisere kan underviserne desuden med stor fordel forsøge i fællesskab at skabe røde tråde, især hvis der på én dagstur er flere undervisere i spil.

Erfaringerne fra interviewene var uden tvivl med til at forbedre min OLU betragteligt i forhold til det foregående år. Særligt en mere fokuseret præsentation af lokationerne og en lavere detaljegrad forbedrede det mulige udbytte af min OLU. Bevidstheden om at søge skygge for deltagerne, samt at prioritere de rolige undervisningsvilkår frem for udsigten gav både mig selv og deltagerne bedre vilkår under min OLU.

Interviewene med de erfarne on location undervisere var desuden med til at skabe en mere generel forståelse for især styrkerne ved OLU ud fra både en pædagogisk/didaktisk vinkel, men også en teologisk vinkel.

Pædagogisk/didaktisk bringer OLU andre dimensioner i spil end klasseundervisning bl.a. ved at appellere til sanser og direkte interaktion med objekterne. Dette faciliterer gode vilkår for læring.

Teologisk set kan OLU betragtes som "inkarnationsteologi i praksis", idet de bibelske lokationer kan opleves, hvorved de bibelske beretninger kan "inkarnere sig på ny" for modtagerne af OLU. Herved bliver det klart, hvordan Bibelens beretninger ikke blot er gode fortællinger, men frelseshistorie. Levende og konkret historie med betydning for hver enkelt af deltagerne.